

Іванова Марина Іллівна

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»,

Карпенко Роман Валерійович

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ
ЗВО В УКРАЇНІ**

Останнім часом ситуація у сфері молодіжної зайнятості в Україні постійно погіршується. Молодь формує особливий спектр ринку праці, який значно відрізняється від інших складових ринку. З одного боку, молодий вік сприяє високій мобільності, відкритості, готовності до змін та пошуку роботи, а з іншого – молоді не вистачає відповідного досвіду, щоб бути конкурентоспроможною на ринку праці. Тому безробіття молодих людей є однією з найгостріших соціально-економічних проблем сучасної України [1].

Ситуація з працевлаштуванням нещодавніх випускників ЗВО неоднозначна. Офіційна статистика не дає чіткого уявлення про відсоток випускників ЗВО, які не можуть знайти роботу після здобуття відповідного освітнього рівня. Тому вибір напряму підготовки та навчання – один із найважливіших етапів у житті кожної молодої людини. Зробити його – означає взяти на себе відповідальність за прийняте рішення. Тож необхідно ретельно вивчити величезну різноманітність сучасних професій, зрозуміти їх зміст, оцінити свої можливості, здібності та інтереси, перспективи подальшого працевлаштування за обраним напрямом підготовки [2].

За даними сайту Osvita.ua, найбільш затребуваними професіями протягом тривалого періоду є менеджери з продажу, IT-фахівці, продавці та маркетологи, офіс-менеджери й керівники регіональних представництв (рис. 1). Низька конкуренція стабільно фіксується також серед представників робітничих професій, тому сьогодні цим фахівцям знайти роботу досить легко.

Крім того, конкуренція залежить не тільки від популярних напрямів та обсягу кількості чоловік на вакансію. Також місцезнаходження міста має значення. Так, найвища конкуренція спостерігається стабільно у великих містах України: у Києві та Київській області, а також у Дніпрі, Одесі, Львові,

Полтаві та Харкові. Простіше знайти роботу жителям західних регіонів України – Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Волині, а також Хмельницького.

ТОП-5 проф. сфер з найвищою конкуренцією

Рис. 1. ТОП-5 професійних сфер із найвищою конкуренцією [3]

За даними Державної служби статистики України, рівень безробіття серед молоді є вищим за середній рівень у країні: для віку 25–29 років він склав 11,3 %, а для віку 15–24 років узагалі досяг відмітки майже в 19 % (рис. 2, 3). Однак більш актуальним питанням усе ж є молодь 25–29 років, оскільки саме в цьому році випускники ЗВО активно шукають роботу, якщо не мали можливості працевлаштуватися під час отримання освіти, або якщо їх не помітили роботодавці в університеті, або якщо необхідно змінити наявну роботу на таку, що відповідає здобутій спеціальності за вищою освітою [4].

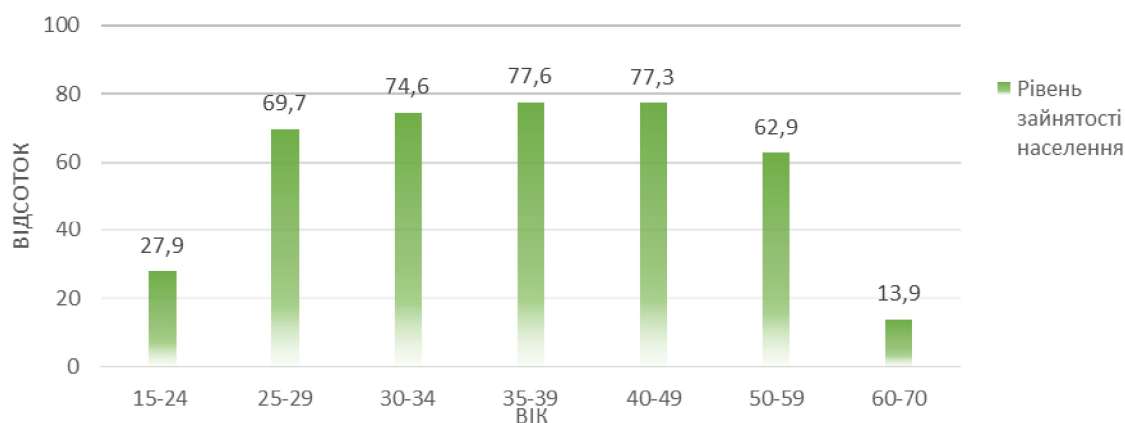

Рис. 2. Рівень зайнятості населення за віковими групами у відсотках до населення відповідної вікової групи

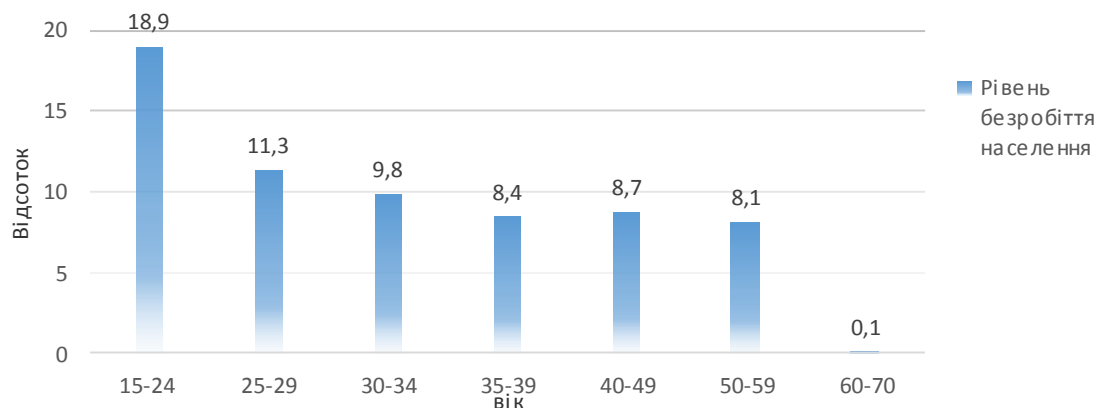

Рис. 3. Рівень безробіття населення за віковими групами у відсотках до економічно активного населення відповідної вікової групи

Основною причиною безробіття серед випускників, виділеною експертами з працевлаштування, є перша поява на ринку праці. Протягом останніх 10–12 років випускники вишів нерідко самостійно вирішують проблеми, пов’язані з працевлаштуванням після закінчення навчання. Непередбачуваність ринку праці, відсутність повної та достовірної інформації про вакансії, надлишок випускників деяких спеціальностей призводять до того, що молодий спеціаліст стає на облік у службі зайнятості або ж сам, використовуючи свої здібності, шукає роботу [5].

Вища освіта є вагомим чинником, який підвищує шанси на успішне працевлаштування, хоча і не гарантує його. Як свідчать дані Державної служби статистики, серед людей віком 15–70 років із вищою освітою відсоток зайнятих дещо вищий ніж в інших освітніх групах (70,5 %), наступними з невеликим розривом стоять люди з професійно-технічною освітою (61,6 %) та неповною вищою освітою (61,2 %) (рис. 4), а рівень безробіття серед тих, хто отримав повну вищу освіту, – найнижчий, що склав 7,8 % (рис. 5).

Рис. 4. Рівень зайнятості населення за освітою у відсотках до населення відповідної вікової групи

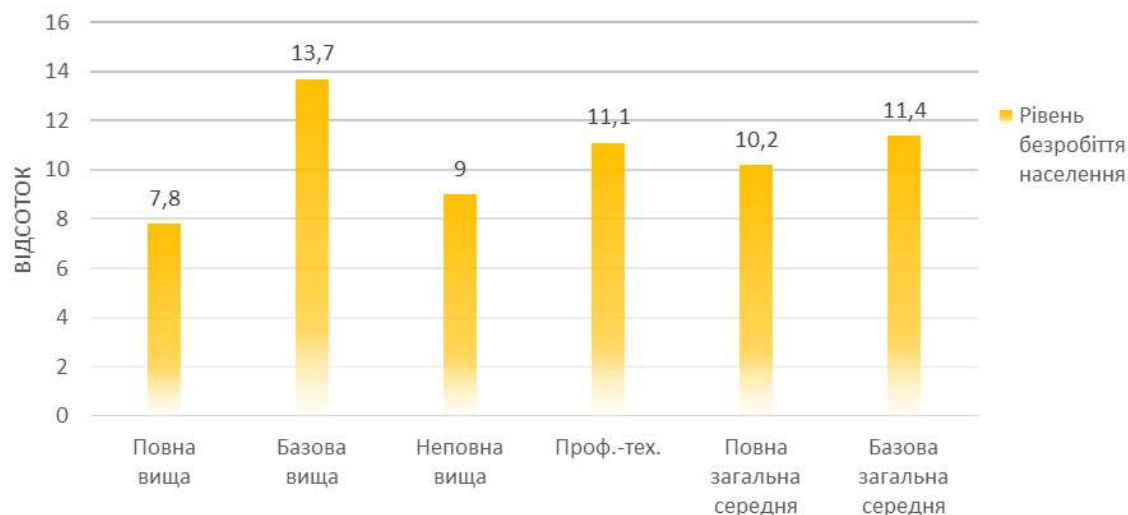

Рис. 5. Рівень безробіття населення за освітою у відсотках до економічно активного населення відповідної вікової групи

За даними аналітиків сайту Rabota.ua (рис. 6), тільки 42 % опитаних працюють за фахом. Ще 18 % покинули «професійну гавань», а 33 % жодного разу за фахом так і не працювали.

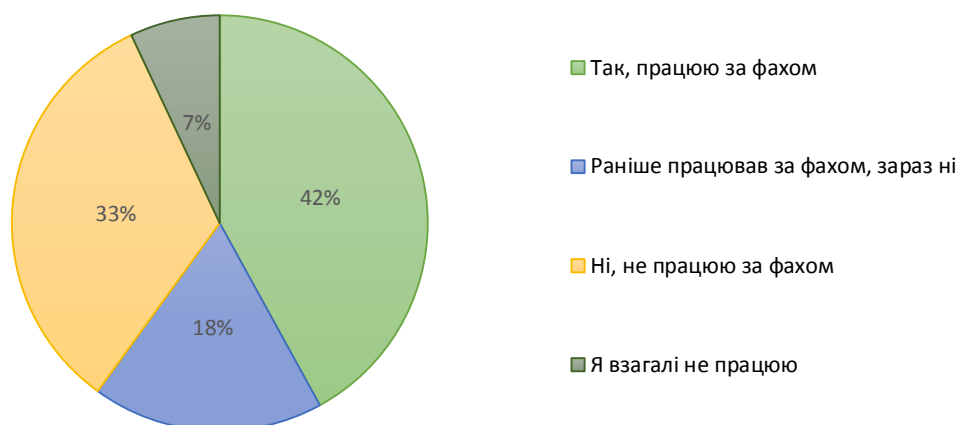

Рис. 6. Результати опитування, чи працюють люди за фахом

Найголовніші проблеми під час працевлаштування, з якими стикається випускник ЗВО [2]:

1) відсутність вакансій за здобутим напрямом підготовки, тобто існує дисбаланс потреб і пропозицій на ринку праці, тому що значна кількість молоді продовжує навчатись за «престижними» напрямками підготовки;

2) «замкнуте коло», суть якого полягає в тому, що претендент повинен мати досвід роботи за напрямом підготовки, який практично не можливо здобути, адже працедавці зацікавлені в працівниках із досвідом роботи. Тому слід встановити реальну планку очікувань і не висувати завищених вимог. Якщо молодий фахівець отримує диплом, але ще ніколи ніде не працював за

фахом, то він має бути готовий серйозно знизити свої очікування щодо посади та оплати праці. Крім того, нестачу досвіду необхідно компенсувати більшою активністю на ринку праці;

3) низька психологічна готовність до професійної практичної діяльності незалежно від того, який навчальний заклад (державний чи приватний) закінчив випускник. Значна кількість випускників, маючи необхідні теоретичні знання та практичні навички, при цьому психологічно не готова довести роботодавцю свою фахову придатність.

Варто зазначити, що на молодіжному ринку праці існує ще така низка проблем [1]:

- загальний стан економіки, де кількість робочих місць зменшується;
- податковий тиск на великі підприємства, малий та середній бізнес з боку держави;
- відсутня система розподілу молоді на стажування, практику та на роботу після закінчення навчання;
- недосконала розробка та непрофесійне впровадження програм зайнятості, перекваліфікації.

Н. В. Клименюк зазначає, що найголовніша проблема безробітних випускників ЗВО в тому, що коли вони намагаються влаштуватися за своєю спеціальністю на роботу, то стикаються з тим, що вона малооплачувана (58 % респондентів вказали на це). На друге місце респонденти поставили проблему відсутності досвіду роботи. Роботодавці беруть на роботу тих, хто вже пропрацював 3 роки. На третьому місці стоїть знання іноземної мови: роботодавці бажають, щоб їх працівники могли спілкуватися різними мовами (рис. 7) [1].

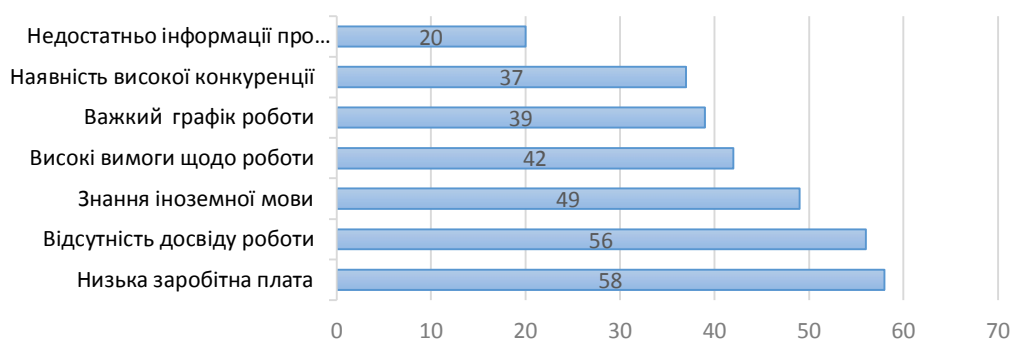

Рис. 7. Відповіді респондентів на питання «Які саме проблеми постають перед Вами під час влаштування на роботу?»

Сьогодні під час прийому на роботу молодих фахівців багато роботодавців готові зараховувати проходження стажувань як досвід роботи. Тому варто звернути увагу на програми стажувань, безоплатні та платні. Адже в разі розгляду двох однакових резюме роботодавець надасть перевагу саме тому кандидату, який має досвід проходження практик і стажувань. А якщо молодий спеціаліст має ще й рекомендаційний лист, вакансія – його.

1. Клименюк Н. В., Високо́с А. І. Проблема працевлаштування випускників вищих навчальних закладів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Педагогіка. 2016. Т. 270, вип. 258. С. 73–77.

2. Аляб'єва С. С., Коваль К. О., Мензул О. М. Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: проблеми та державний інструментарій їх вирішення. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2014. № 1. С. 128–134.

3. Молоді фахівці та проблема пошуку роботи. *Інформаційно-освітній портал Osvita.ua*. URL: <http://osvita.ua/vnz/51896/>.

4. Економічна активність населення України: стат. збірник. *Державна служба статистики України*, м. Київ, 2018 рік. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_EAN_2017.pdf.

5. Сало А. В. Проблеми працевлаштування випускників ВНЗ в Україні. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 8. С. 64–69.

Кайсарова Анастасія Олександрівна
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Халапсіс Олексій Владиславович
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ЯК ПРОВІДНИЙ НАПРЯМ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Світовий досвід довів, що лідерами серед високорозвинених країн стали ті, які досягли високих стандартів у сфері освіти, охорони здоров'я, культури. У філософії їх гуманітарної політики безпека людини, суспільства, держави безпосередньо пов'язана зі спроможністю влади забезпечити захист людини і її прав, створити умови для розширення свобод людини і досягнення сталого результату. Сучасні науковці як головний напрям гуманітарного розвитку України виокремлюють процес підвищення якості життя її громадян, що передбачає забезпечення працевлаштування та достойної оплати праці, необхідної для задоволення фізичних і духовних потреб [1, с. 140].